

باز زنده سازی میدان توپخانه شیراز از منظر توسعه فضای شهری پایدار

امیر حسین اشعری^{1*}، سحر قرایی²

- 1- کارشناس ارشد معماری، مدرس و عضو هیئت علمی موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی حافظ شیراز، شیراز، ایران، amir_ashari@yahoo.com
2- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی کیش، شیراز، ایران، saharisite@yahoo.com

چکیده

آنچه فرهنگ معماری گذشته به صورت یک سنت در خود داشته است، امروزه تنها به صورت پیکری بی جان پیش روی ماست؛ و طبیعتاً " جوامع امروز، در پی کشف و استفاده از ارزش های گذشته ناگزیر به جستجو و کنکاش در شناخت ارزشهای نا آشنا و فراموش شده در خود است. توسعه پایدار به این معناست که هر نسل به گونه ای منابع و موهبت های طبیعت و کره زمین را بکار گیرد که برای نسل های آتی نیز قابل استفاده باشد. مجموعه زندیه شامل ارگ کریمخانی، دیوانخانه، آب انبار، باغ نظر، حمام وکیل، مسجد وکیل، بازار وکیل، مقبره عبد اله خفیف و میدان توپخانه است، که در حال حاضر بجز میدان، دیگر ابنیه ها باقی ست. کریمخان پس از بازدید از میدان نقش جهان، دستور ساخت میدان توپخانه را می دهد.

میدان توپخانه که در قلب مجموعه قرار داشته و از تپش افتاده است، به دلایل شناخت هویت و ارزش تاریخی گذشته، تکمیل مجموعه زندیه، جذب توریست، حفظ مجموعه از زیانهای زیست محیطی، توسعه فضای شهری پایدار، ایجاد حس مکان و تعلق خاطر، انتخاب شده است تا در نهایت به خلق محیط پایدار انسان ساخت، دست یابیم. روش این پژوهش مبتنی بر مطالعات کتابخانه ای _ میدانی بوده است، در مطالعات کتابخانه ای با مراجعه به منابع علمی و تاریخی به بررسی اسناد و عکس های قدیمی پرداخته شد و در مطالعات میدانی از مجموعه زندیه و محل میدان، بازدید به عمل آمد و پتانسیل های دورتا دور میدان که خود نیز باعث پایدارتر نمودن فضا می شود، مورد مطالعه قرار گرفت.

ایجاد فضای شهری پایدار، افزایش رونق و پویایی محوطه اطراف میدان، تکمیل مجموعه، حفظ ارزش تاریخی گذشته و جذب توریست را می توان به عنوان یافته های باز زنده سازی میدان، در این پژوهش بر شمرد.

واژه های کلیدی: میدان توپخانه، هویت و ارزش تاریخی، مجموعه زندیه، فضای شهری پایدار، حس مکان، تعلق خاطر، ارگ کریمخانی

1- مقدمه

1-1 بیان مساله

1-1-1 تعریف میدان

میدان بر حسب ضرورت های مکانی و زمانی نقش و عملکردها مختلفی به خود گرفته است. گاهی به صورت مکانی برای عرضه کالا بوده و زمانی فضایی حکومتی و دیوانی یا مذهبی داشته است. [1]

میدان اولین تمهیدی است که انسان برای استفاده از فضای شهری به کار برده، فضایی تقریباً محصور، هماهنگ و متوازن در بدنه ها و کف سازی است. ساختمانها (عناصر موجود در بدنه) هر یک شاید به تنهایی